

Osnova vybraných témat _ VV1

- Vzdělávací proces se přizpůsobuje úrovni psychického a fyzického rozvoje žáků s těžkým zdravotním postižením.

Nezbytné je uplatňovat přístupy respektující vývojovým a osobnostním specifikům žáků

- **RVP ZŠS**

- RVP
- RVP ZŠS – specifické principy
- Navazuje na RVP ZV – LMP
- Respektuje opoždění PM vývoje
- Vymezuje podmínky pro vzdělávání žáků s různým stupněm MP
- Využívá podpůrných opatření (viz. Vyhláška 73/2005 – s cílem dosáhnout výsledků odpovídající max. možností)
- Upravuje vyučovací hodiny (dělení na více jednotek)
- RVP ZŠS – specifické principy
- Stanovuje cíle vzdělávání
- Specifikuje úroveň klíčových kompetencí
- Vymezuje vzdělávací obsah
- Podpora přípravy na společenské uplatnění
- Stanovuje základní vzdělávací úroveň
- Základní škola speciální
- dosažení stupně ZÁKLADY VZDĚLÁNÍ
- RVP ZŠS
- Organizace vzdělávání – 10 ročníků
- Díl I – žáci STMP
- Snížená úroveň rozumových schopností
- Psychické odchylky/ zvláštnosti
- Nedostatečná úroveň koncentrace pozornosti

- Nízká úroveň rozvoje volných vlastností
- Schopnost osvojení základů vzdělání
- Díl I – žáci STMP
- Osvojování základních vědomostí a dovedností
- Vytváření návyků potřebných k orientaci v okolním světě
- Maximální rozvoj samostatnosti, nezávislosti, omezení závislosti na pečujících
- Díl I – žáci STMP – vzdělávací činnosti
- Rozvoj rozumových schopností a osvojování přiměřených poznatků
- Vypěstování návyků sebeobsluhy, používání předmětů denní potřeby
- Jednoduché pracovní činnosti

Rozvoj tělesných a duševních schopností

Důsledné respektování individuálních zvláštností

- Díl I – žáci STMP
- 10 let
- Učivo redukováno na osvojení základních vědomostí a dovedností dle jednotlivých oblastí
- Prakticky zaměřené činnosti a dovednosti

Vytvoření optimálních podmínek

Přátelská atmosféra

Klidné prostředí

Pocit jistoty a bezpečí

Uspokojování potřeb- psychických, sociálních

- Vzdělávací cíle
- Vést k všestranné a účinné komunikaci
- Pomáhat žákům využívat svých schopností v osobním i pracovním životě
- Umožnit osvojení strategie učení a motivovat k učení
- Podněcovat k myšlení, řešení problémů
- Rozvoj schopnosti spolupracovat a respektovat práci a úspěchy druhých

- Výslovnost, tempo řeči, dýchání
- Slabiky, 2slabičná slova, skládání slov
- Tvorba vět dle obrázků
- Orientace na stránce a v řádku
- Chápání krátkých vět doplněných obrázkem
- Zvládání čtení probraných písmen
- Rozlišování slov
- Reprodukce text (obrázky, otázky)
- Orientace ve větě
- Čtení s porozuměním
- Říkanek, básničky
- Psaní
- Úchop, sezení
- Vyvození písmena dle obrázku
- Délka samohlásek
- Psaní hůlkových písmen – velkých
- Tvořit slabiky – psát
- Podpis – hůlkovým písmem
- Psát písmena, která umí číst
- Přepis slabik, jednoduchých slov
- Diktát (písmena, slabiky)
- Opis čísel
- Matematika 1. stupeň
- **Řazení a třídění předmětů**
- orientace v pojmech –všechno/nic, hodně/málo, malý/velký)
- Orientace v prostoru (nad, pod, před, za, vedle..)
- Řazení předmětů, třídění (barva, velikost..)

- Pojmy – větší/větší, kratší/delší...)
- Vpravo-vlevo-uprostřed
- Orientace na ploše
- Porovnávání množství
- Třídění, přiřazování, číselné řady
- Matematika 1. stupeň
- **Číslo a početní operace**
- Číst a psát, používat číslice do 5
- Orientace v číselné řadě 1-10
- +/- do 5
- Číst, psát, porovnávat do 20
- Psaní do 100zapsání jednoduchých příkladů
- Kalkulátor
- Jednoduché slovní úlohy z praktického života
- Matematika 1. stupeň
- **Závislosti, vztahy, práce s daty**
- Před, nad, pod, za, nahoře, dole, vpředu, vzadu
- Doplnění tabulek, schémat do 10
- Manipulace s mincemi
- Vpravo vlevo
- Rok, měsíc, den
- Určení času (na hodiny)
- Délka, hmotnost (m, kg)
- 20
- peníze
- Matematika 1. stupeň
- Základy geometrie

- Geometrické tvary
- Rozlišování na předmětech
- Porovnání délky předmětů
- Kreslit křivé a přímé čáry
- Poznat rozdíl mezi čarou a přímkou
- Používání pravítka
- Změření délky
- Člověk a jeho svět
- **Místo, kde žijeme**
- **Lidé kolem nás**
- **Lidé a čas**
- **Rozmanitost přírody**
- **Člověk a jeho zdraví**
- Díl II
- **vzdělávání žáků s těžkým postižením a souběžným postižením více vadami**
- **Vzdělání v přizpůsobených podmínkách**
- Pojetí vzdělání – elementární vědomosti, dovednosti a návyky
- Sebeobsluha
- Hygiena
- Stravování
- Osvojená dovednost
- Zlepšení kvality života žáka i jeho rodiny
- Pojetí vzdělávání
- Rozvoj psychiky rozvoj motoriky
- Intenzivní rehabilitační péče
- Pojetí vzdělávání
- Odlišné metody práce

- Upravené podmínky
- Členění neodpovídá věku, ale úrovni schopností a potřeb
- Režim rozdělen na pravidelné střídání výuky, odpočinku a hry
- Vhodné prostorové a materiální vybavení
- Cíle
- Vést žáky k osvojení základních hygienických návyků a činností sebeobsluhy
- Rozvíjet pohyblivost
- Snaha o dosažení co nejvyšší možné míry samostatnosti a orientace ve vztazích a lidech
- Vést žáky k rozvíjení komunikačních dovedností (AAK)
- Rozvíjet schopnost spolupracovat s blízkými osobami a vykonávat jednoduché úkony
- Cíle
- Vytváření pozitivních vztahů a začlenění do kolektivu
- Příprava k projevení se jako samostatné osobnosti
- Vytvářet potřebu projevovat pozitivní city
- Rozvíjet pozornost, vnímavost a poznání
- Klíčové kompetence
- **Dosažení klíčových kompetencí na úrovni, která je pro žáky dosažitelná – nalezení vhodné formy komunikace a soužití s okolím**
- Elementárních kompetencí lze dosáhnout jen přispěním a dopomocí druhé osoby
- Komunikativní, sociální a personální, pracovní
- Klíčové kompetence
- **Kompetence k učení** (rozumí jednoduchým pojmům, znakům, symbolům, je schopen je používat)
- Poznává a rozlišuje základní piktogramy
- Poznává tiskací písmena
- Napodobuje pohyby a činnosti
- Používá učební pomůcky
- Klíčové kompetence

- **Kompetence k řešení problémů** (řešení známých situací – nápodoba, opakování)
- Chápe a plní jednoduché příkazy
- Orientuje se v okolním prostředí, denním režimu
- Překonává pocity strachu
- Klíčové kompetence
- **Komunikativní**
- **Sociální a personální**
- **Pracovní**
- Vzdělávací oblasti
- **Člověk a komunikace** (Rozumová a řečová výchova)
- **Člověk a jeho svět** (Smyslová výchova)
- **Umění a kultura** (hudební a výtvarná výchova)
- **Člověk a zdraví** (pohybová výchova, zdravotní nebo rehabilitační tělesná výchova)
- **Člověk a svět práce**

Vojtova metoda

- Vojtova metoda
- Reflexní terapie
- Prof. MUDr. Václav Vojta
dětský neurolog
- Zasloužil se o rozvoj dětské neurologie a kineziologie
- Autor metody reflexní lokomoce (Vojtova metoda)
- Dokázal, že včasná diagnostika a terapie v prvních týdnech života má rozhodující vliv na hybnost
- Snaha o pochopení lokomočních principů člověka
- Principem je fakt, že v CNS jsou geneticky zakódované motorické vzory, uložené holograficky
- Postiženému (ohroženému) je nabídnuta cílená terapie – ta je schopna zasáhnout postiženou motoriku na úrovni řízení CNS

- Principy, východiska
- Lokomoce je automatická, slouží k dosažení cíle, vychází z jistého držení těla, na kvalitě souladu složek lokomoce závisí její kvalita
- Vyjádření vztahu polohy a pohybu (Magnus 1916) „**Každý pohyb začíná v určité poloze a končí v určité poloze. Poloha doprovází pohyb jako stín.**“
- VM je založena na reflexním ovlivnění pohybu, tzn., že náhlá změna polohy dítěte vyvolá vždy typický pohybový projev. Popsáno bylo 7 polohových reakcí, které se využívají v diagnostice
- Vychází se z neuro-kineziologického vyšetření, polohových reakcí a vyšetření reflexů.
- Tři základní kapitoly VM
ontogenetický vývoj/ diagnostika/ terapeutický systém
- **Ontogenetický vývoj** je determinován geneticky, probíhá automaticky, hnacím motorem je motivace dítěte, objevují se svalové souhry
- Vyzrávání CNS je charakterizováno vývojovými stupni
- Vývojová kineziologie – zabývá se motorickým vývojem dítěte, dává jasná pravidla k rozpoznání ideální hybnosti dítěte
- Seznámení s vývojovým stupněm motoriky – získání odpovědi, na jakém vývojovém stupni se dítě nachází
- Vývojová kineziologie
- Hodnotí se jednotlivé vývojové etapy motoriky, a to nejen jejich konečná statická podoba, ale také způsob, jakým byla dosažena a jaké svaly jsou při změně polohy aktivovány:
 - stabilní poloha na zádech;
 - vzpřímení v poloze na břiše;
 - otáčení;
 - šikmý sed;
 - přímý sed;
 - lezení;
 - stoj;
 - chůze.
- Diagnostika
- Vojtova diagnostika zahrnuje 7 polohových reakcí, dynamiku reflexů
- Včasná diagnostika je důležitá vzhledem k dalšímu motorickému vývoji

- Plasticita CNS (obnovování neurálních spojení, vytváření dalších spojení) je největší v raném věku
- Pokud dítě nemá k dispozici „normální motoriku“, použije náhradní motorické projevy – v tomto okamžiku se začíná projevovat motorické postižení viditelně
- „náhradní motorika se začíná fixovat a znemožňuje tak nástup „normální“ motoriky
- Diagnostika
- První „náhradní“ projevy je možno pozorovat (analýza spontánní hybnosti) v 6 týdnech (kontaktování, úsměv)
- „náhradní“ motorika se plně rozvine v 1. trimenonu a ve 2. se začne fixovat
- Odstraňování hybné poruchy ve 3. trimenonu – následky viditelné hlavně u hemiparetické formy
- Výsledek rehabilitace je závislý na včasné intervenci
- Ovlivňující faktory: rozsah postižení, přístup rodiny
- Některé problémy se projeví až při vertikalizaci dítěte
- Reflexy – příklad některých vyšetřovaných reflexů
- Chůzový automatismus
- Moro reflex
- Galantův reflex
- Sací reflex
- Hodnotí se trvání a intenzita reflexů, přítomnost či nepřítomnost
- Vyhodnocení reflexů informuje o kvalitě pohybového postižení a napovídá i o typu postižení
- Polohové reakce (7)
- Využívají se k odhalení stupně posturální zralosti CNS
- Vojtovo boční sklopení
- Trakční zkouška
- Landauova zkouška
- Peiper-Isbert
- Axiální závěs
- Collinsové horizontála

- Collinsové vertikála
- Vojtova metoda
- Pracuje se na základě znalosti „spuštěvých zón“
- Zóny – body na lidském těle
- Dráždění zón pod tlakem – ve správném směru a poloze těla
- Podráždění vyvolá vybavení „ideálního pohybového vzoru“, který je každému jedinci dán geneticky
-
- **Reflexní komplexy vyvolávané VM :**
- reflexní plazení;
- reflexní otáčení;
- cíl....proces vzpřimování.

Bobathova terapie

Souhrnný terapeutický koncept

Léčba/ terapie dětí s MO

Holistický přístup

Karl Bobath – neurolog/ pediatr

Berta Bobath – fyzioterapeut, gymnastika

Co je Bobathova terapie?

Interdisciplinární přístup určený osobám s MO vyvinut Karlem a Bertou Bobath, jejich koncept byl známý a akceptovaný v mnoha zemích od 40-tých let 20. stol.

Základem přístupu je poskytnutí zkušenosti z normálního pohybu – správně vedená činnost – **handling**

Hlavním cílem je rozvinutí hybnosti na nejvyšší míru

Nácvik normálního postavení a rovnovážné reakce - **facilitace**

Zprostředkování „normálního“ tonusového chování – výsledkem je umožnění pohybu

Dítě s MO roste, vyvíjí se – vývoj je však opožděn, narušení CNS vede k poruchám hybnosti

Příklad: dítě nemůže ležet na břišku, zvednout hlavu, podepřít se rukama.....nebude rozvíjet svaly krku a zad potřebné k sezení nebo stání, může mít obtíže s dýcháním a řečí

Pokud dítě používá jednu stranu těla více, bude se vyvíjet nesymetricky.....problémy s rovnováhou, koordinace ruka-oka, narušení percepce, deformace kyčlí atd.

Musí se vzít v úvahu všechny faktory...je nutné dívat se dopředu

Každé dítě potřebuje různé pohyby, změnu polohy, pozice, aktivit v průběhu celého dne

Všeobecný dojem: chování dítěte, fyzická zdatnost, emoční vývoj, [kognitivní funkce](#), porozumění úkolům, schopnost koncentrace.

Analýza funkčních dovedností, případně důvodů, proč pacient danou aktivitu nezvládne.

Posturální tonus.

Plynulost pohybů (reciproční interakce svalů), schopnost vyhodnocování signálu z periferie a správné zapojování agonistů či antagonistů.

Různorodost používaných pohybových a posturálních vzorů.

Přidružené problémy (poruchy zraku, sluchu).

Stanovení úplného rozsahu pohybů.

Za pomoci Bobath terapie se dítě učí, jak se pohybovat „funkčně“ a ko-ordinovaněji a překonat tak posturální problémy

Za pomoci terapie lze vytvořit užitečné pohybové vzorce, se kterými dítě nemělo dříve zkušenosti

Léčba (terapie) nespočívá v posilování a uvolňování poškozených svalových skupin, zaměřuje se na zlepšení ko-ordinace držení a pohybu

Snaha o začlenění do běžných denních aktivit

Terapeut manuálními doteky navozuje automatické pohyby (vzpřimovací, rovnovážné a obranné reakce).

Vyvolaný pohyb dále sleduje a koriguje například použitím minimální opory na správných místech a v určitý čas pohybu.

Touto korekcí získává dítě správný sensorický vjem normálně provedeného pohybu.

Opakováním vzniká schopnost dítěte samostatně korigovat a kontrolovat vlastní tělo a jeho držení.

Ostatní hlediska

Interdisciplinární přístup, zahrnuje ergoterapii, fyzioterapii a logopedickou péči

Holistický přístup

Základem je poskytnutí zkušenosti z normálního pohybu

Bolí to? Děti mohou během terapie plakat – během terapie provádí věci, které by jinak nedělaly, někdy děti zpočátku nerozumí tomu, proč musí některé věci dělat. Některé děti jsou velmi citlivé a ačkoliv terapie není bolestivá, může pro ně být nepohodlná, pláčou, protože neumí kontrolovat své emoce

Jedním z cílů terapie je „zabudování“ do každodenních aktivit, takže děti provádí terapii každý den

Terapie umožňuje získání větší kontroly nad vlastním tělem a dosáhnout tak větší míry nezávislosti

Diagnostika

Speciálně pedagogická

Diagnostika

Diagnóza

Strategie podpory

Rodinná a osobní anamnéza

Oblasti

Hrubá motorika (co je to?, specifika ve vývoji dětí s KP)

Vývoj (normální opožděný patologický)

Opoždění (lehké, střední, těžké)

Kvalita (koordinace – narušení)

Výkon (vytrvalost rychlost, síla)

MOBILITA

Hrubá motorika

Pomůcky – jaké, seznámení, používání

Rehabilitační pomůcky

Kompenzační pomůcky

Jemná motorika

Celková hybnost a výkonnost ruky

Hodnocení ruky v ergoterapii

Úchopy

Pohyblivost prstů

lateralita

Jemná motorika

patologie

Tremor

Spasticita

Hypotonie

Koordinace HK

Opozice palce

Kompenzační pomůcky

Sebeobsluha

Každodenní činnosti

Toaleta

Hygienické návyky

Oblékání, svlékání

Stolování, příjem potravy

Míra podpory

Samostatnost

Pouze nacvičené úkony

Podpora – částečná

Podpora – většinou

Závislost na asistenci

Orientace v prostředí

Vlastní tělo

Fyzické prostředí

Sociální prostředí

Autoregulace

Sebeřízení

seberegulace

Schopnost řídit volní jednání

Proces učení

Vztah k sobě samému

Autoagrese

Komunikace

Kognice

Proces poznávání – procesy, kdy si jedinec osvojuje svět, sebe sama

Vnímání – paměť – vybavování – představivost – myšlení – zpracování informací

kognice

Hodnocení vzhledem k věku

Senzomotorické stadium vývoje 0 - 2 roky

Symbolické stadium 2 – 4 roky

Názorné myšlení 4 – 7 let

emocionalita

Libost – nelibost

Fyziologické změny

Separáční úzkost

Emocionální vývoj

Emoční ladění

Chování – sociální interakce